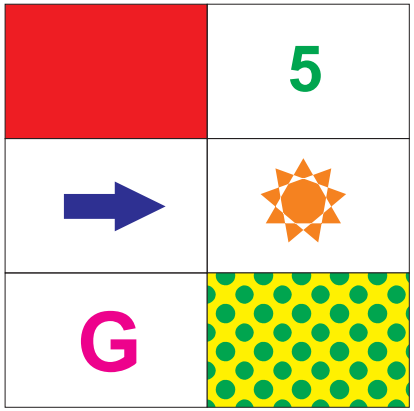

losovátko

Hodnocení skupinové práce

- kritéria hodnocení promýšlet spolu s plánováním cílů (na jejich přípravě se mohou podílet žáci)
- hodnotit nejen výsledek, ale i pracovní postup
- hodnocení procesů přesouvat na skupinu samotnou
- při hodnocení se věnovat individuálnímu přínosu i hodnocení skupiny jako celku
- zajistit komplexnost hodnocení
  - skupiny hodnotí celoskupinové procesy
  - členové skupiny hodnotí ostatní členy skupiny
  - jednotlivci hodnotí sami sebe
  - produkt/prezentaci hodnotí jiná skupina nebo vyučující

Informační zdroje

Předložená minimetodika vychází ze zkušeností pedagogů, z Metodického portálu **www.rvp.cz** a z dalších odborných pramenů.

- BAJER, L. *8 + 1 krok ke „skládankovému" učení* [online]. Dostupné z WWW: <http://workaholic.bloguje.cz/572654-8-1-krok-ke-skladankovemu-uceni.php>.
- BOUDOVÁ, J. *Losovací kartičky* [online]. Dostupné z WWW: <http://dum.rvp.cz/materialy/losovaci-karticky-2.html>.
- Digifolio. *Minimetodiky – podpora problematických oblastí vzdělávání.* Dostupné z WWW: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=4919>.
- HERMOCHOVÁ, S. *Skupinová dynamika ve školní třídě.* Kladno : AISIS, 2005.
- KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola.* Praha : Portál, 2010.
- KASÍKOVÁ, H. *Učíme (se) spolupráci spoluprací.* Kladno : AISIS, 2009.
- NOVÁČKOVÁ, J. *Reflexe procesu* [online]. Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1596/REFLEXE-PROCESU.html>.
- NOVÁČKOVÁ, J. *Sestavování stabilních kooperativních skupin* [online]. Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1595/SESTAVOVANI-STABILNICH-KOOPERATIVNICH-SKUPIN.html>.
- SITNÁ, D. *Metody aktivního vyučování. Spolupráce žáků ve skupinách.* Praha : Portál, 2009.
- ŠEDIVÁ, V. *Metodika skupinové práce a její hodnocení u žáků střední školy* [online]. Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/1218/METODIKA-SKUPINOVE-PRACE-A-JEJI-HODNOCENI-U-ZAKU-STREDNI-SKOLY.html>.

Minimetodika – metodická podpora pro učitele.

Vydal NÚV, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10,
divize VÚP, Senovážné náměstí 1588/4, 110 06 Praha 1.
Praha 2011.

Skupinová práce

Minimetodika VÚP

Skupinová práce je jednou z organizačních forem výuky, která reaguje na požadavky současné společnosti (kooperace, řešení problémů v týmu) a která zároveň doplňuje výuku o postupy, jež frontální výuka neumožňuje. Jejím přínosem je rozvíjení komunikace a posilování sociálního rozvoje žáků. I proto je skupinová práce ve školách stále častěji uplatňována. Nejedná se ale o univerzální organizaci výuky – kromě nepochybných předností s sebou nese i určité nevýhody. Proto je nutné vždy důkladně zvažovat didaktické aspekty spojené se zařazováním skupinové práce do výuky.

Skupinová práce klade před učitele mnohé otázky: Jak rozdělovat žáky do skupin? Jak efektivně vést práci ve skupinách? Jak hodnotit skupinovou práci? Inspirací při hledání odpovědí na tyto otázky může být pro pedagogy naše minimetodika.

Přednosti skupinové práce

- je aktivizující a motivující
- vtahuje žáky do procesu učení
- umožňuje osobnější kontakt učitele a žáka
- posiluje sociální vazby, rozvíjí komunikaci
- umožňuje vzájemné obohacování a učení
- poskytuje prostor i pro nesmělé
- podporuje kooperaci a spolupráci
- umožňuje integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- podněcuje vzájemnou pomoc a povzbuzení
- umožňuje volbu postupu a tempa
- nabízí prostor pro uplatnění individuálních schopností a dovedností
- umožňuje vzájemnou i společnou kontrolu

Jak rozdělovat žáky do skupin?

- **náhodně** (rozpočítávání, barvy, karty, los, provázky)
  - spravedlivé, ale skupiny mohou být nevyrovnané
  - lze používat tzv. losovátka (viz dále)

- **podle kamarádství**
  - rychlé vytvoření skupiny
  - uzavřenost skupin pro některé spolužáky

- **podle vyrovnanosti věku**, vědomostí, zkušeností, postojů, výkonnosti, motivovanosti, zájmů atd.
  - skupiny homogenní (vyrovnanost členů)
  - skupiny heterogenní (odlišnosti členů)

Úloha učitele při skupinové práci

- vytvářet podmínky pro konstruktivní aktivity
- stanovit vhodné cíle pro skupinovou práci
- rozdělit žáky do skupin – určit:
  - počet skupin
  - počet členů ve skupině
  - princip rozdělování
  - (role)
- zvážit vhodnost uspořádání učebny
- vysvětlit zadání, definovat skupinový úkol
- vymezit pravidla skupinové práce
- vymezit kritéria hodnocení
- stanovit časový limit pro práci
- působit jako moderátor a poradce
- monitorovat a pozitivně podporovat činnost skupin
- umožnit skupinám zažít úspěch
- nabídnout prostor pro závěrečnou prezentaci a reflexi
- zhodnotit dosažení cílů

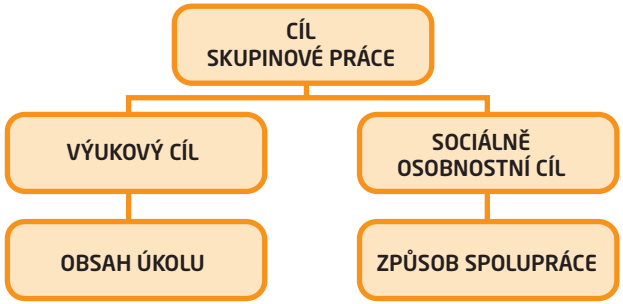

Tipy pro výuku

- zadávejte spíše složitější (problémové) úkoly, které mají více možností řešení
- pokud se kooperace ve skupinách nedaří:
  - naznačte vhodný postup
  - přiřaďte žákům role ve skupině
- buďte po ruce, ale pokud to není třeba, do práce skupin příliš nezasahujte
- pokud chcete mluvit ke všem, přerušte práci skupin:
  - tleskáním
  - zvonečkem/gongem
  - zhasnutím světel ve třídě
- mějte připravenou drobnou aktivitu pro nejrychlejší skupiny
- reflexi zaměřte na procesy i na výsledek

Rizika skupinové práce

- časová a metodická náročnost
- nízká míra zapojení některých členů skupiny do práce
- nevhodné složení pracovní skupiny
- špatná organizace práce ve skupině
- neschopnost komunikace mezi jednotlivými členy
- nespolupráce mezi členy skupiny
- hluk ve výuce, vzájemné rušení skupin
- obtížnost kontroly a hodnocení
- roztříštěnost pozornosti učitele

Inspirujte se

- **efekt sněhové koule**

  - vytvořte nejprve dvojice, v další fázi je slučte do čtveřic, poté do osmičlenných skupin atd.
  - to vede k nabalování zkušeností a názorů
  - nejlépe se tato technika využije při diskuzi a argumentaci, vhodné pro nácvik dosahování dohody a konsenzu

- **skládankové učení**

  - žáci jsou rozděleni na **skupiny domovské** (A, B, C, D) a na **skupiny expertní** (1, 2, 3, 4)
  - nejprve žáci pracují v domovských skupinách
  - poté se změní rozdělení do skupin a žáci vytvoří skupiny expertní (např. všechny 1), ve kterých zpracovávají část úkolu do hloubky
  - po dokončení expertního úkolu se všichni vracejí do domovských skupin a pokračují ve společné práci s využitím poznatků, které získali v expertních skupinách

- **losovátka**

  - 32 kartiček tvrdého kartonu, na kterých jsou různé opakující se symboly a značky (čísla, písmena, ovoce, barvy)
  - opakování symbolů v násobcích umožňuje variabilitu losování (dvojice, trojice, čtveřice atd.)
  - sady losovacích kartiček lze zakoupit nebo si je lze stáhnout z Metodického portálu (viz Informační zdroje)